

DEBRECZEN

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KOZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj: Négy soros hirdetés 5 kr. Nagyobb hirdetésre a 100 soros dírtól kezdve a sorok száma arányosan emelkedik. Helyesíró minden kérésre bejelentés nélkül 30 kr. Hirdetési díj a hirdetés kezdéséig, a hirdetés utolsó soráig 30 kr. évi.

„Nyitár” ben megjelent kélelmény minden példát 30 kr. Hirdetési díjtól mentes a 1000 példányos, KUTASZI „Szeged” című, valamint ZICHNER MAN H. könyv, irókönyvben is. Négy példány vagy bérmentesülési közzététel levélnek számíthat. Helyesírók a szerkesztésben részt vesznek. Kéziratok csak a szerkesztésig tartanak.

Előfizetési árak: Helyben és postán küldve. Egy évre . . . . . 10 fr.—kr. Fél évre . . . . . 5 fr.—kr. Szeged évre . . . . . 2 fr.—50.

Egyes szám 5 kr. A lap szellemi részét illető minden közlemény Nagy-hatvan-utca, 1364. szám, Duseknek haz. — a szerkesztőségbe bérmentesüléssel küldendő.

Előfizetési helyben: TELEGI K. LAJOS és táj. OSÁTHY KÁROLY könyvkereskedésben és a kiadóhivatalban KUTASZI EMILÉ könyvnyomdájában a postahivatalok után.

Az orosz nóta.

A románok nagy előszeretettel nevezik országukat a Kelet-Belgiumának. És van ebben az elnevezésben némi jogosultság. A románok a képzelhető legszélesebb szabadságot élvezik minden téren. Korlátlan náluk a gyűlekezési-jog és sajtószabadság, ez a két főtenyezője az alkotmányos élet akadálytalan fejlődésének.

Egészen ennek az alkotmánynak talán áll Károly román király. Sohasem tette a legparányibb kísérletet sem, hogy békót rakjon népének szabad intézményeire. És ebben igen becses biztosíték látszott rejleni arra nézve, hogy a román király becsületes, jó szövetséges maradjon az alkotmányos európai államoknak és nem dobja magát az oroszoknak karjai közé, kikhez a román nép egyrézre még ma is erősen vonzódik.

Sok küzdelme volt és van e miatt a román miniszterelnöknek, a most már lemondott Bratiano Jánosnak. Szinte csodálatos, hogy oly hosszú időn keresztül kormányon tartotta magát, támogatva a kamarának tulnyomó, az utóbbi időkig kétharmad többsége által.

Bratiano az elvtársai Károly király után a legnagyobb román hazafinak nevezik, sőt még az ellenfelei sem tagadják meg, hogy benne fejlődött ki legerőteljesebben az a román nemzeti érzés, melynek oly nehéz küzdelmet kellett vívnia a dunai fejedelemségek kuszált viszonyaival és áramlataival, a régi bojár világ hagyományai-val és a gondoskodó orosz nyomással.

És Bratiano volt az, aki Romániát királysággá emelte és beillesztette az európai államok keretébe, mint olyan országot, a melyben alkotmányos tényezőkkel lehet számolni.

Csak természetes, hogy ily sikerek után megkoskodtak a román miniszterelnök ellenfelei. Különösen abban a taborban, ahol az oroszbarát irányzatok képezik a jelszót. Ebben a taborban sohasem tudták megbocsátani Bratiano-nak, hogy a külügyi politika nem azon párt kívánságai szerint intéztetett, mely ösidőtől fogva szoros viszonyban áll az oroszokkal.

Mindent elkövetett ez a párt, hogy megbuktassa a miniszterelnököt. Catargiu, Bratiano Demeter és az általuk vezetett ellenzék belátták, hogy közönséges eszközökkel nem rendíthetik meg Bratiano Jánosnak parlamenti pozícióját, azért tettek kísérleteket személyeskedő tamadásokkal. Ha már közelebe nem juthattak a kormányelnöknek, sorba vették a minisztereit és megbuktatták a hadügyierjét.

Annakra ment ennek a harcnak elkeseredettsége, hogy márczius elején, mint a sajtó is tárgyaita, Bratiano lemondását nyújtotta át a királynak. Indokul az ellenzék magatartására hivatkozott, mely a folytonos személyeskedés által akadályozza, sőt lehetetlenné teszi a legfontosabb parlamenti feladatok megoldását. — Ezt a lemondást azonban nem fogadta el a király. — Különféle kísérleteket tettek új miniszter-jelöltekkel és közreműködött ebben Bratiano egyetlen lehetséges utódja: Ghyka herceg is, de végre is kivihetetlennek bizonyult az új kormány-alakítás és vissza kellett térni Bratianohoz, aki az ellenzék mellett még a hadügyi tárczát is viselte.

Szörnyű dühbe hozta ez a román ellenzék, különösen a bukaresti elégedetleneket, kik a parlamenti diadaltól magukra nézve elnyúlakat várták és azt hitték, hogy a hivatalok csak úgy hullanak majd az őlükbe.

Aztán volt, aki az elégedetlenek hangulatát kibaszálni sietett. Hitrovó bukaresti orosz főkonzultnak kapóra jött, hogy a Mephistó szerepét sikerrel játszhatja. Mert ő az, ki kezeiben tartja a panszláv

propagandának Romániára, Bulgáriára és Szerbiára kiterjedő szárait.

Könnyen megértették egymást a román ellenzék és az orosz konzul azokban a közös jelszavakban, melyekkel a szláv propaganda dolgozik mindenfelé. És közrejárta az is, amit erősen kihasználtak Bukarestben, hogy a királyi pár Vilmos császár temetésére elutazott Berlinbe és visszajövet állomást csinált Bécsben. Kolosszális tökéket csináltak ebből a bukaresti ellenzéki lapok. Vádolták Károly királyt és minisztereit, hogy elárulták az ország függetlenségét és Romániát zsoldosává tették Németországnak és Ausztria-Magyarországnak.

Ezek voltak az előzményei azoknak a gyalázatos erőszakosságoknak, melyekre a román parlamenti ellenzék és a hozzátartozó tömeg vetemedtek. Halatlan brutális utczi demonstrációk folytak le az oláh fővárosban és az a roham a kamara épülete ellen, képviselők vezetése alatt, valóságos példátlan a maga nemében. Mert az ilyen elvadulás után szinte már nem is követhetnek más, mint a forradalom.

A célzat, melylyel a bukaresti tüntetéseket csinálták, talán nem is egyéb a forradalomnál. És semmiesetre sem Hitrovó orosz konzulon fog mulni, ha más lesz a vége. Ő szívesen szolgált tanácsosul, sőt egyéb támogatással is a forradalmi irányzatoknak, akár Romániában, akár más tartományban a Balkán térszigeitnek, melyet csakis revolúciókkal vél meghódíthatónak az orosz czár.

És csakugyan sikert ért az izgatásával Hitrovó ur éppen ez állomásán: Bukarestben, mert Bratiano, bármily erőlyesen tartja a kormány gyeplőjét és áll azzal a jogával is, mely a hadügyi tárcza vitele után illeti, a tüntetők mindjárt szemben találták magukkal a katonaságot, mely megakadályozta az utczi forradalmat egyelőre eles lövések nélkül. Volt még annyi mérséklet az ellenzéki vezérekben, hogy nem tették ki a velük vonuló tömeget a megtizedeltetésnek.

És imé elértek egyik céljukat, Bratiano leköszönését, ezt és csakis ezt érhetik el a bukaresti zavargók, kik majd tovább is tánczolnak az orosz konzul nótaján. A román király és miniszterelnöke nem akudniatnak meg velük semmi feleképen. Mindamellett bukna, mert Romanának kell az orosz barátság. Ez az újabb tanulmány reánk nézve is.

Belföldi hírek A képviselőház a tegnapi formális ülése rövid volt. Gróf Szechenyi miniszter bemutatatta az osztrák-magyar Loyd gőzhajózási vállalattal kötött hajózási és postaszervezésről, valamint a halászatról szóló törvényjavaslatokat. — Az előbbi a pénzügyi és közgazdasági, az utóbbi a közgazdasági bizottsághoz utasított. Végül Emich Gusztáv előadó, beterjesztette a közgazdasági bizottság jelentését a Dániával, Spanyolországgal és Zanzibarral kötött szerződések becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatok iránt. A jelentések kinyomtatása elrendeltetvén, az ülés véget ért. — I. Dr. Károlyi Árpád kinevezetett a bécsi cs. és kir. állami titkos levéltár valóságos levéltárnokává; az első magyar ember ezen állásban.

Szenzácziós öngyilkosság. Gr. Károlyi Viktor husvét első napján Fehérmegyében fekvő csurgói kastélyban föbelőtte magát. Vadásza, kivel együtt töltötte az estét. éjféli után 2 óraker hagyta el. A gróf, ki már hosszabb idő óta betegkedik, delután 3 óraig szokott aludni. Minthogy e napon a gróf a rendes időben nem kelt fel, a szobájából semmi nesz nem hallatszott, cselédei rosszat sejtve, kiemelték a szobaajtóját, s nagy rémületükre a grófot szétzúzott koponyával ott találták a szomszédos szoba ajtaja előtt holtan elterülve, s megdermedt állapotban. A gróf az öngyilkosságát még az éj folyamán követhette el. Öngyilkosságának oka súlyos betegsége s reménytelen állapota lehetett. Semmi tájékoztató iratot nem hagyott

maga után, mely világot deríthetne az óriási szenzácziót keltett esetre. Környezetében azonban beszéltek, hogy üldözési mániában szenvedett, gyakran képzelt el arról, hogy kastélyát feléjlik, vagy háboru esetén kórházzá alakítják. Még megemlítjük, hogy a gróf Lancaster fegyverrel lötte keresztül koponyáját. Károlyi Viktor gróf csurgói uradalmát, mely hitbizományi birtok. fivére, gr. Károlyi Gyula kapja. Mintegy 200.000 forint évi jövedelmet élvezett. Végrendeletében elváltan élő özvegyének 20 ezer forintnyi évjradékot, sógoránéknak, gr. Gyurki Abrisaénak, ki háztartását vezette 330.000 forint készpénzt, leányainak pedig öt milliónyi magán vagyont hagyott. Fivéréi azonnal a hír vetele után Csurgóra utaztak, honnan Gyurkiné elutazott.

Külföldi hírek. Frigyes császár mint porosz király husvét ajándékul tette közze amnesztia-rendeletét; örvendetes viszhangot kelt nem csupán az érdekeltek, hanem az egész porosz nép körében. — Bukarestben a Bratiano-kormány megbukott, meg pedig ezáltal véglegesen. Carp Pétert tartják a jövő emberének, kiról azt hiszik, hogy Ausztria-Magyarország iránt ellenséges magatartást követni nem fog. Carp már volt Bécsben román követ s ott rokonszerveknek bevendett. — Párisban Floquet alakította meg az új kabinettet, de tagjai nyomban össze is veszték s két tagja: Ricard igazságügy- és Loubet közunkamíniszter, azonnal ki is lépték a kabinetből, mert az alkotmány revizio elvét nem fogadták el. Ennek folytán Floquet kizárólag a radikálisok sorából vette minisztereit s így kormányának teljesen radikális színezete van. — Florens nincs benne a külügyi tárczát Goblet vette át, Logerot tábornokot, Boulanger megfenyítőt elmozdították s a hadügyi tárczát nem katonára, de Freycinetre bízták.

KARCZOLATOK. (Ápr. elseje. — „Jézus szívének.” — Belgrád-Debreczen. — Ez is magyar nyelv. — Micsoda betegség? — Európa a husvét alatt. — A kivándorlások — Szeged. — Új nevünk. — A Vaskapu. — Páris.)

Április elseje az idén igen csöndesen folydogált le.

Felültetés volt már az is, hogy a fel-tá-ma-dás ünnepe éppen a hazugságok napjára esett. Jobb lett volna a feltámadás ünnepe — a gróf Ráda i Gedeon guszta szerint — áttenni pünkösztre!

Áprilist — mondom — nem igen járattunk senkivel.

Rábízta az április járatást egész Magyarország . . . Tisza Kálmánra.

Simor János bibornok és herceggprimás rosszkor tartott beszédet arról, hogy a ki gazdag, az a főöslegét adja a szűkölködőknek. Eppen rosszkor, mert szaván foghatná magamagát.

Itt az árvek, ott a tűzveszek és a velük járó inség. Legalább is félmilliót kellene a primási óriás jövedelmekből e nyomor enyhítésére fordítani, ha a beszédet tett is kísérvé. Mert:

Minden Demosthenesnél Szegedben beszél a tett . . .

A jó herceggprimás e helyett 20.000 forintot ad egy — Budapestén építendő s a „Jézus szívének” szentelendő új templomra.

Oh bibornok ur, ha most megszólalhatna Jézus szíve, aligha nem így beszélne:

— Van nekem templomom elég, ne építs nekem új templomokat! Ha már építesz, fejezd be a lipótvárosi bazilikát, a mely — a dűsgazdag magyar klérus gyalázatára — ugy készül, mint a Luca szeke! A mi pedig az én szívetem, a „Jézus szíve” illeti, annak sem kell a templomod, mert most éppen az Isten által sujtott alföldi nép balsorsa vérezi. A hány filért vetsy oda a fölöslegedből, annyival adóztál „Jézus szívének”!

Uraim és hölgyeim, a legmagyarabb alföldi város, ós Debreczen színház-látogatói, a kik eltértek, hogy a magyar Thália csarnokában németül gajdoljanak, egy kis táviratot ajánlok a figyelmetekbe. Egy budapesti lap husvét számából vágtam ki és hangzik lyeténképen:

„Véres zavargás Belgrádban.

Belgrád, márcz. 31. (Saját tudósítónk távirata.) Az itteni német színtársulat ma tartotta első előadását, melyen megjelentek a német, olasz és török konzulok, valamint — daczára annak, hogy a nép ingerültségéről tudomásuk volt — a szerb miniszterek a nejjöklle Tömecezen megjelentek azonban a belgrádi tanuló ifjuság és egyéb hazafiak, akik már régebben is nagy tüntetéseket rendeztek a német énekes kavéházak ellen. Ezek az előadás folyamán óriási tüntetést csináltak. Füttjön és püsszegesen keztek, az ellentüntetést megkísérlett hírlapírókat és zsidókat, sőt az ellenszenves előadásra eljött minisztereket is megütlegelték. Végül zsendárság lépett közbe és elfogatásokat eszközölt!

Nem tudjuk, hogy így folyt-e le az a tüntetés, hanem azt szeretnők, ha nálunk is volnának olyan „soviniszta”, a kik nem engednek meg az orfeumi német kuplek éneklését ott, a hol a nemesebb hazai művészetnek van kizárólagos helye.

Az a belgrádi tüntetés igen helyes volt. Annyi bizonyára tény, hogy a kis Szerbia, Románia sem téri el annyira nemzeti jellegének arculcsapását, mint a hogy eltűri mindenkör, mindenkitől és mindentől Magyarországot.

— A minisztereket is megütlegelték? . . . No, ez még helyesebb. Nálunk is megtehették egy-egy magyarellenes komédia alkalmával . . . a Sándor-utczában.

Hogy mennyire megy a magyar közöny, mutatja az is, hogy nálunk már nem is irnak — magyarul. — Vagy magyar nyelv az, a mit a husvétii „Pesti Hírlap” egy versében olvasunk:

Boldogtalan a szív, a mely utjába' lelte A kiről érezi, hogy „ez és senki más.” De az nem érti meg, mivel hídeg a lelke S talányos szó neki az édes vallomás.

Ez a költemény, mely a magyar nyelv kóbi-idiomájának egyik mintaköpe, hangzanék prózában, de magyarul lyeténképen: „Boldogtalan az a szív, a mely ugyan meglelte utjában azt, a kiről érezi, hogy „ez és senki más”, de nem érti meg, mivel hídeg a lelke (!) és előtte talányos szó az édes vallomás!”

Az se rossz, a mit Dóczy Lajos ír a materializmusról a „Bp. Hp.” ban: „Piszok, a mely kérkedik. A betegség, mely felém kiált: „Ne hunyis szemtelőlem, a miért emelyitlek; szenvedek, vagyok, tehát felém kellett tekintened, éppen úgy, mint a egészség felé” sat.

„Piszok, a mely kérkedik?” „Émelyit?” „Betegség, a mely felém kiált?”

Ez bizony nem lehet egyéb betegség, mint egy az ó-budai körökben igen népszerű bór-küteg.

Ennek a forrása is a nagy — naturalizmus.

És bolgár Ferdinánd királyt még mindig támogatja a török maok és sujtolja az orosz kancuka. Német Frigyes császár még mindig megteszi sétáit, Karján a halálán és folyvást írja szép hírlapi cikkeknek beváló proklamációit.

Románia csak úgy zajong ma is a muszka politika mellett, mint tegnapelőtt. Franciaország tovább emeli a Boulanger népszerűségét, a midőn csapásokat mér rea és dobálja a sutba kormányát, Anglia pedig ma sem adta méguk a jutalom-könyvet a Saisbury féle rébusok megfejtőinek.

Mi pedig vagyunk oly ostobák, oly gyávák, mint voltunk husvét előtt.

Ez Európa története a husvétii ünnepek alatt.

Mert a politikában más az ünnepek sorrendje, mint a vallásban.

A politikában csak akkor támadunk fel, ha előbb megszall a „spiritus sanctus.”

(De nem Megyeri Krausz Lajosné. Die eine, oder keine! g. b.)

A kassai püspök pásztori levelében meny-dörög a kívándorlás ellen.

Fölösleges munka, páterkám! A bevándorlók a kergessük polkolba és majd megszünik a kívándorlás is.

Szegedet is nyalgatja az árvíz. Ha elviszi! ha romba dönti ismét! Akkor a rekonstruktor mellére ne akaszszanak többé semmit. Öt magát akaszszák fel egy zsilib pilótájára — érdemjelnek.

Magyarország ugyan válogathat az új czimek között.

Imé itt egy, a mely legjobban illenek hozzánk: Öngyilkosok országa. Ez híven kifejezné, hogy nálunk öngyilkos az ország és öngyilkosok az emberek.

A Vaskaput valjon szabályozza-e a magyar... akarjuk mondani a Tisza-kormány? Dehogy szabályozza!

Nincsen annak gondja a vaskapura, a mig nem épít magának arany hidat! Némely vidéken számarhídnak is nevezetik. Pillérei: corupcio, protekzio, nepotizmus, demoralizáció, jogfeladás és érdek-politika. Szébb hid ez a hortobágyinál is, pedig azt támogatja, ezt meg fenyegeti egy Tisza.

A fiatal francia köztársaság már 29 kormányt bukott meg. Mi rosszabb? 29 kormányváltás 18 esztendő alatt, vagy a Tisza-kormány állandósága 13 év óta.

Felfordult világ! Magyarországot a Tiszának Páris almáját s a francia Párisi sztereknek Párisban már csak — Eris almája jut!

Gili Balázs

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

»DEBRECZEN« politikai, társadalmi és közgazdasági hírlapja. Április 1-en új évnegyed kezdődvén, felhívjuk azon t. olvasóinkat, kiknek megrendelése lejár, az előfizetés megújítására.

A „Debreczen” megjelenés naponként öt-öt vasárnap kivételével. Előfizetési árak egy helyben mint vidékre Felévre . . . . . 5 frt. Negyedévre . . . . . 2 frt 50kr.

Hirdetések a legutányosabb árak mellett a kiadói hivatalban vételnek fel.

Szives bizalommal felkérjük tehát a n. é. közönséget, hogy az előfizetési pénzeket hozzanak mielőbb beküldeni sziveskedjenek, nehogy a lap küldésében fennakadás történjek.

Előfizetési és hirdetések a lap részére Debreczen (Főpiacz, Sz. Nagy Károly ház) Kutas Imre nyomdájában küldendők. Helyben előfizethető Telegdi K. Lajos és ifj. Csathy Károly úrakkal könyvkereskedésben is.

»DEBRECZEN« kiadóhivatala.

HELYI HIREK.

A szép asszonyok hónapja. Nem hiába husvét napjával kezdődött hónap, ő a szép asszonyok hónapja: április. Szomszéd-ságában van a majusnak, a menyasszonyok hó-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

REGI DALOK.

I. Ha templom mellett jársz vasárnap, Szolzsmát hallasz s orgonát, Ha kánn az erdőn jársz, madárdal Zendul feled az ágon át.

Ha fak közül kilépsz a völgybe, A napsugár játszik veled . . . Ha átölészl, felzeng az ének, S láng, a minő nincs fenn az égnek Lobban szivemben és szeret!

II. Mid van még, mid a régi fényből, Az frigyelt, nagy dicsőségből, A gazdag mult azóta hova lett, Hogy elvetéd szerelmemet?

Oh azt ne bánd, hogy elfeledtek, Ne munkáját fáradt kezdednek, Mit pirulnál rongyos ruhád miatt . . . Az én szerelmem megmaradt!

1883.

III.

S én élek, vagy csak elegendők Leszereltem szárnyas paripám . . . Csak azt tudom, hogy nem csalódom én, Nem csalódhatom már ezután!

napjának, a mikor a legtöbb szép asszonyval szaporodik a világ s osztja a szép asszonyok uralkodó tulajdonságát: azt, hogy szeszélyes, mintha őt is annyian szeretnék, mint a szép asszonyokat. Pedig őt ugyan csak sokan elátkozzák mindjárt a legelső napján, elátkozzák mindazok, — a kiket áprilisba küldenek szakállas eredeti illatos levelké-vel és egyéb ártatlan furfanggal. Április kü-lönböen jól teszi, ha legalább az időjárásban gondoskodik egy kis változatoságról, mert máskülönböen ugys azt mondják róla a csilla-gaszok, hogy nem érdekes hónap. A bolygók sohasem viselik magukat oly családapi ren-dességgel, mint ebben a hónapban. A nap a hó végéig 1 óra 35 percet nő, a hold fény-változásai a következők: Utolsó negyed 3-án 1 óra 57 perczkor délután, újhold 11-en 10 óra 24 perczkor délelőtt, első negyed 19-en 1 óra 8 perczkor délután, holdtölte 26-án 7 óra 38 perczkor délelőtt. Ennyiből állanak ápril-isnak azok az eseményei, a melyek a csilla-gási pontosággal megjósolhatók, a többinek ez a szeszélyes hónap maga aj megmondhatja.

Sorozás. Az újoncok városunkban a következő eredményel ment végbe: Az álló hadsereg részére a kivettelt újonc-jutalék volt 67 f. — erre besoroztatott az első 3 korosztályból 61, a 4-ik korosztályból 4. ösz-szesen: 65 újonc. A póttartalék hátraleka 48 f. A honvédség legkisebb kiegészítési szük-séglete 27 f. — erre besoroztatott az első 3 korosztályból 31 újonc. Összesen 1018 had-köteles állítattott elő, ezek közül alkalmas volt 96, felülvizsgálatra küldetett 78, — az eredmény tehát nagyon gyöngye. A sorozási jegyzőkönyv április 3-án d. u. 3 órakor zárt-tott le.

Az árvíz. Kovács Gyula szolgabíró B. Ujvárosból ápr. 3-án kelt jelentése-ben arra kéri megyénk alispánját, hogy a Hortobágy és Kadarek folyik ott, hol Ujváros elhagyva Debreczen város határára lépnek, több helyen áttöltve vannak, s a víz sebeseb-elmenetelét gátolják, intézkedjék az illetékes helyen az iránt, hogy ezek kinyitassanak. Ker-továbbá 4 csónakot vagy pontont, továbbá 40 darab faklyát küldeni, a kishortobágyi hid védelmére sükséges munkát vezetésére a kerületi utemstert kiküldetni kéri. A szolga-bíró ismételve kifejezi azon reményét, hogy B. Ujváros nagyobb veszely nélkül megmen-tethető lesz.

A mátaibiztostól vettük tegnapi köztől a következő tudósítást: „A Dadánál kiemeltől árvíz rohamosan tolu felekk, a Hor-tobágy medrért már több helyen meghágtá; a mellékfolyókán és ereken a pusztán minden irányban szétterjed a víz. — A Karácson-fokon a Hortobágyból kitudóló víztömés a b. u-jvárosi határ egy részét már elöntötte s a Nyírón és Boros fokon át a Kadarecba nyo-mult. A malomzugi csőszlakból — bár minden töltése átvágtatott — az ott lakókat kikellett költöztetni; a Pap-éren a Hortobágyból ki-nyomult víz a szekelyhídi és Nagy Sándor gu-lya-járasait — kivéve a magaslatokat — egész a Mátá aljáig elborította, éppen úgy az Árkus és Sáros éren a Tar Mihály, Mogorosi és Debreczeni György gulya járásait is. Nagy veszély nincs, ez ideig még sem emberben, sem állatban a víz mi-att kár nem történt.”

Csegeről ápr. 1. kelettel a tegnapi „Egyetertes”-ben hosszú levél jelent meg, mely több valótlanágot tartalmaz, az egész levél olyan benyomást tesz, mintha nem akara-negyebb lenni, mint tulságos reklám meg-nyei tisztviselőnk mellett. Adjuk meg az ér-demnek azt, a mi megilleti, de reklámot csap-ni valamely tisztviselő mellett azért, mert kö-telességet teljesíti, még sem ildomos dolog!

A leszerelt paripa mellett Ott a széna, ott van az a lom . . . S a fásult szivet nem mozdítja meg Sem öröm többé, sem fájdalom.

Hogy néha mégis vers kerül ki A főkből s benne a neved . . . A balga szív álom-beszéde csak: Az álmodja néha, hogy — szeret!

Petőfi Sándor naplójából.

Pest, április 19. 1848. Március 16-án az előbbi nap tisztele-tére a két főváros kivilágítva . . . néhány nappal utóbb faklyás-zene Klauzálának, Nyári-nak stb . . . aztán faklyás-zene Vesselenyinek, Eötvös Józsefnek stb. . . Később Bathyhányi, Kossuth, Széchenyi megérkezésére a két főváros kivilágítva . . . tegnapi ismét a nádor tiszteleére kivilágítás és mindenféle cerimonia. Mennyi ünnep egy hónap alatt! vigyázzatok, hogy ezek után a fényes éjek után sötét napok ne következ-zenek.

Ha vesszük, e férfiak valamennyien meg-érdemelték a megisztelést, melyben részesül-tek; de ha meg nem érdemelék is, csak úgy megiszteltük volna őket, és ez a szomorító a dologban. Borzasztó vasárnapi nap vagyunk! nekünk mindig ünnep kell, és ha egyszer nem lesz emberünk, a kit megünnepeljünk, majd a holdvilágnak viszünk faklyás-zenét s csinálunk kivilágítást. Talán azért vagyunk olyan ron-gyosak, mert mindig ragyogni akartunk. De én hiszem, hinni akarom, hogy e

A levél külömben kiemeli, hogy Csege la-kossága a töltésen ünnepelte napjentekeket, s valószínűleg ott töltötte a husvétot is.

A Tisza árja Karczag és Szol-nok városokat is fenyegeti. Karczagon em-berföltött erővel sikerült 6000 méter hosszú körgátat emelni, — a lakosság éjjel-nappal a gátakon dolgozik. Szolnokról írják apr. 2-iki kelettel:

„Az éjjeli városunk lakosságát vészkiáltá-sok riasztották fel, melyekre az adott okot, hogy a kiáradt víz behatolt az ut-czán. — A város a Tisza, de különösen a Zagyva felől van veszélyeztetve. Sokan mene-külnek házaikból. Szolnok mint szig-et áll a tenger közepén. Tegnap óta 7 cmétert áradt a víz. Nagy szerencse, hogy az idő csendes, mert különben, ha szél támadna, az alföld egyik keeskedelmi köz-pontja menne tönkre. A Taldán és Ujváros há-zai víz alatt állanak. A nép egykedvűven nézi a veszélyt; csak a kényesemek enged. Az ide rendelt két század utászatonaság ember-feletti erővel dolgozik. Az éjjel a Zagyva fe-lől részén a víz megkerülte a Szabados gátat. Az oldalon hevenyészett gátak ideig-őráig tartják az áradatot. Az alispán tegnapi érkezé-ide a megyének vízveszélyt által fenyegetett részeiből. Erélyivel küzd a mentésnél. Dél-után a város intelligenciájáa ásókkal s ka-pakkal kivonult a gátkelesztéshez, pédat adandó a népnek.”

Tisza-Lókról a vészbizottság tag-jainak aláírásával felhívást kaptunk, mely megüdvöndözött színekket eseteli árvíz-okozta pusztításokat. T. Lók csaknem egészen romba dönt s a középületek közül a két ref. iskola s két tanítóház, a kath. iskola és tanítóház, az izr. iskola, tanító- és paplak romokban hever-nek. Mintegy ötszáz ház elpusztult s ez idő szerint alig száz ház áll fenn. A nyomor óriási, mert az élelmiszereket nem lehet az árvíziből kimen-teni. A szegény emberek összes földjei víz alatt állanak s előre láthatólag évekig nem lesznek használhatók. A hajléktalanok száma kétezer. E borzasztó nyomor a bizottságot arra készíti, hogy a nagy közön-séghez forduljon adományok gyűjtése iránt. Bárminemű adomány a vészbizottság elnöke-hez Vay Arnold báróhoz küldendő.

H-B ősz örmény réti földjeiből még eddig mintegy 6000 hold jó minőségű szántóföld jutott víz alá. De a kár máris tetemes. Ezekben csaknem az ösz-szes ötszét eltek megsemmisülnek, ha a víz egyhamar el nem vonul. A mi azonban alig reményelhető a Gál Mihály, Somossy, West-premi, Fazekas, Pápay, U. Szabo, Győrossy stb. fele tanyaföldek el vannak öntve. Több tanya dűledezik a Westpremy Kálmán tanya-ján levő épületek pedig vasárnap és hetőn össze is dőltek. A tanyai lakosság oly maka szel ragaszkodott tűzhelyéhez, hogy katonai erővel kellett őket a víztől már körülzárt tanyákról kiköltöztetni. Vasárnap Nánás alól két dereglyén 15 genie katona érke az égen a boszörmenyi rétre, kik a mentésnél kitűnő szolgálatot tesznek.

Nepesedés. (Folyt.) — A róm. kath. egyháza kebelében született: törvényes 6 fiú, 2 leány, — törvénytelen 2 fiú, — együtt 10. A tegnapi emilitéttel az élveszültöttek összes száma tehát 38, — elhalt pedig márcz. utolsó hetében 32 egyén, így a szaporodás 6. Színház. Tegnapi „Váljunk el”, a ha-mar felosztott s ma ismét külön működést foly-tató Sardou-Najac czég műve nálunk már nem idény-czik, el van viselve. Ha az igazgatóság népesebb nézőteretnek kívánta volna bemutatni új bouvant-színeszet, a tegnapi előszőr föl-lepett Pécly Kálmánt, akkor valami újd-

szánakozásra méltó gyöngesség nem a magyar nemzete, hanem a monarchiáé, s a monarchiával együtt majd ezen úres czírásagokat is leveti, miként lehull a virág, hogy a gyümölcsnek helyet adjon.

A monarchia a virág, a respublica a gyümölcs. Ez így van, és ezért nem kétel-kedem és diadalmatokban, respublicánus el-veim!

Respublicánus vagyok lelkestül testestül, az voltam mióta eszmélek, az leszek végső lehelletemig.

Ezen tantorithatlanságom, mely soha egy pillanatig sem rendült meg, ez adta ifju ke-zembe a koldusbotot, mit évekig hordoztam, s ez adja most férn kezembe az önbecsülés pal-magát. Azon időben, mikor egy alázatos gör-nyedés megalapított jövedő volt, én messze kerültem a vásárt és senki előtt még csak fej-jemet sem billenttettem meg, hanem álltam egyenes fövel, s faziam és eheztem. Lehetnek ekeesebb, nagyobbserű lantok és tollak, mint az enyém, de szeplőtlenebbek nincsenek, mert soha lantomnak egy hangját, tollannak egy vo-násat sem adtam berbe senkinek; énekeltem és irtam azt, a mire lelkem istene ösztönzött, lelkem istene pedig a szabadság. Az utókor mondhatja rólam, hogy rossz poeta voltam, de azt is fogja mondani, hogy szigorú erkölcs ember valék, a mi egy szóval annyit, mint respublicánus, mert a respublicánus nem az a fő-jelszava, hogy „le a királyral”, — hanem a nem megvesztegethetetlen jellem, szilárd be-csületesség a respublica alapja . . . e nélkül egest, s le fognak benneteket menykövezni; ezzel pedig leparitvázátok a monarchiát, mint David Góliáthot!

ságot, p. o. az ugy is hirdett „Jó Fülöp”-öt vehette volna elő, mely Péclynek — ugy tud-juk — épp oly kedvenc szerepe, mint a teg-napi Adhemár. Így aztán kicsiny, hanem igen válogatott közönség — jelent meg, hogy a prim eur érdekességét élvezze. Pécly Kálmán igen fiatal ember, ki eddig a színi tanoda kis színpadán mozgott s néhány kisebbserű föllépésén a nemzeti színházban s a színi tanodai nyilvános vizsgákon kívül aligha nem tegnap nézett először igazán szem-be annak a sokfejnek, a melynek neve publikum. Bercsenyi Bela tanítványa s szer-föltött meglátszanak rajta azok az előnyök, a melyeket a onzervatorium nyújt; meglátszik ezen, a színi tanoda utolsó vizsgáján is adott szerepében a Nádai elég ügyes tanulmányozása is. Megjelenése legyans, meglátszik rajta, hogy a Pécly név veszezületett. A játéka sima s ment a karzati fogásoktól, a melyek közé tartozott például Pécly előde in el Adhe-márban, a fellittervize t csor-rano esernyő, mely gazdáját meg sem óvhatta meg a karzati dicsőség záporától. Zilahi Gyula élénkebb s az organuma erősebb és ér-cesebb a Péclyenél, Pécly azonban elegán-sabb és diskrétebb s valószin, hogy ha színházunk akusztikájával megismerkedik, hang-jával is jobban fog bánni tudni s egy kis gyakorlat után pótolni fogja kedvenc előjét. Végleges ítéletet később mondunk fölére, egy-előre meg valamine figyelmeztetjük. — A mi közönségünk a mint azt Pécly hallhatta Bercsenyitől is, nagyon jól kierezi a játék fi-nomabb pointejeit és fogékony a diskrétebb komikum hatásai iránt, elismerése azonban nem tapsban és egyéb zajosságokban nyilat-kozik, hanem a casinókban, színházi folyoso-kon és a salomban dönti el a színesz sorsot. Így lesz Péclyvel is, de ő zavarba jött a ne-maság felett és elkezdett concessiókat tenni a karzatnak. Kaptot is tapsot, de mindjárt, a mi azonban nem csabítsa a taps-vadászat dicstelen ösvényére; a competens közönség kedvezően ítélte le, ez legben a szem e előtt. A többi szereplők közül Bekéssy Rózi temperamentumos, kis Cyprienne volt, de inkább temperamentumos, — mint finom, — Vedress pedig a lehető legfanyarabb és unalmasabb Desprunelles. Mily hibás fel-fogást tanusított p. o. az első felvonásban, a mikor nejnének kitérését elvető kezmozdulatok-kal, kicsinylő arckifejezéssel hallgatja, a helyett hogy megüdvöndözést, megilletődést mu-tatna. M a sz k j a r o s s z u l s i k e r t e l t. A többi szereplők szintelen volt, — kivéve Hegyesit mint inast és Juhatit, mint pinczért. Vizszontlátuk hosszú válas után az ösmeretes kek-sarga butorokát is. Hála isten-nek! Ez a rendezőség és a jó izlés „Váljunk el”-je. A kek szín a jó izlés hatán esett út-seket jelzi, a sarga szín a színpad sárga irig-yését a szöb butorokra. — Eg valamit! —

Ujabbban nagy divatba jött a piszesség, olyan-kor is, a mikor nem a zajosabb színházi regi-ök, vagy a német kuplé és tragárság-kedvelők tulzása vt taps és kihívási-kedvtelést s egyebb uniformokat illeti, a mikor helyen van a piszesség. Még a kiválóbb vendégszereplőket megillető udvariasság-tapsba is kihívásba is belepiszességnek az olcsóbb helyeken. — Ki teheti ezt? Érett és művelt ember ugyan nem teszi. Valami suszterinas, ércien gyer-köczök tetszhetnek maguknak abban, hogy a művelt közönség tetszés-nyilatkozatait lépis-szegik. A rendőség bizonyára meg tudja különböztetni a megengedett és az okvetetlenkedő piszességet. Tegyen róla. — A karzaton pedig jól tennék, ha egyszerűen ol-dalban nyomnak az ilyen rakoncátlan firmát. Még kellemetlenebb, hogy a egy-két pályóban a hangos társalgás olyan nagy mértékű, hogy

Republikánus vagyok vallásosságából is. A monarchia emberei nem hiszik, vagy gátolni akarják a világszellem fejlődését, halad-ását s ez istentagadás. En ellenben hiszem, hogy fokontent fejlődik a világszellem, látom, miképp fejlődik, látom az utat, a melyen megy. O lassan halad, minden száz vagy néha ezer esztendőben tesz egy lépést, de miért sietne? hiszen ráér, mert övé az örökkévalóság. Most újra emeli lábát, hogy egyet lépjen. . . . a mon-archiából a respublicába. Előbe álljak, hogy szemrehányó tekintetével megátkozzon és meg-semmisítsen? Nem! Leborulok méltóságos színe előtt, fölkelek megáldva, bele fogozom szent palástjába és követem dicsőségese nyomdokát.

Republikánus vagyok lelkestül testestül, az voltam mióta eszmélek, az leszek végső lehelletemig. Ezen tantorithatlanságom, mely soha egy pillanatig sem rendült meg, ez adta ifju ke-zembe a koldusbotot, mit évekig hordoztam, s ez adja most férn kezembe az önbecsülés pal-magát. Azon időben, mikor egy alázatos gör-nyedés megalapított jövedő volt, én messze kerültem a vásárt és senki előtt még csak fej-jemet sem billenttettem meg, hanem álltam egyenes fövel, s faziam és eheztem. Lehetnek ekeesebb, nagyobbserű lantok és tollak, mint az enyém, de szeplőtlenebbek nincsenek, mert soha lantomnak egy hangját, tollannak egy vo-násat sem adtam berbe senkinek; énekeltem és irtam azt, a mire lelkem istene ösztönzött, lelkem istene pedig a szabadság. Az utókor mondhatja rólam, hogy rossz poeta voltam, de azt is fogja mondani, hogy szigorú erkölcs ember valék, a mi egy szóval annyit, mint respublicánus, mert a respublicánus nem az a fő-jelszava, hogy „le a királyral”, — hanem a nem megvesztegethetetlen jellem, szilárd be-csületesség a respublica alapja . . . e nélkül egest, s le fognak benneteket menykövezni; ezzel pedig leparitvázátok a monarchiát, mint David Góliáthot!

Republikánus vagyok vallásosságából is. A monarchia emberei nem hiszik, vagy gátolni akarják a világszellem fejlődését, halad-ását s ez istentagadás. En ellenben hiszem, hogy fokontent fejlődik a világszellem, látom, miképp fejlődik, látom az utat, a melyen megy. O lassan halad, minden száz vagy néha ezer esztendőben tesz egy lépést, de miért sietne? hiszen ráér, mert övé az örökkévalóság. Most újra emeli lábát, hogy egyet lépjen. . . . a mon-archiából a respublicába. Előbe álljak, hogy szemrehányó tekintetével megátkozzon és meg-semmisítsen? Nem! Leborulok méltóságos színe előtt, fölkelek megáldva, bele fogozom szent palástjába és követem dicsőségese nyomdokát.

REJTELT.

Regény. Iria SZALATNAY XIV. Évek múlva

Nap nap után várták. Egyik nap délutánján a Zsolnai-fele kastély udva-meg akkor is saját tárgyát a nyitott kapun négy lóto hajtott be.

László és Anna szoron-ési felé, melyből egy férfi-ber és egy lefátolozott nő. A férfi meglátva Annát, lére szorította, szenvedélyesen — En édes Annam, én ösmersz-e? s aztán László-László és Anna szives-e meg a rég nem látott testre- valami a fogadtatásban, oly feltunt.

Látta, hogy nővére és melegen fogadják őt, mint Gondolta az okot, s fi-tott át aikain, s megfogta kissé félrelélt, lefátolozott-nához vezetete: — Ime, kedves nővér-ségem.

Anna önkénytelenül re-kérő tekintetet vetett férjére László ránczolt homlok-lott.

Sándor látva e kínos-vette magát, s kaczagva mon-t — Kedves nőm, tedd dat, mert testvéreim mást rejtve lenni.

(Folyt. köv.)

